

ПАЁМИ ПРЕЗИДЕНТ: ТАЪЛИМУ ТАРБИЯ

Амонов Н.Қ. н.и.психол, дотсент, мудири кафедраи психологияи ДМТ.

Чанд рӯз пештар Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат мухтарам Эмомалӣ Раҳмон «Дар бораи самтҳои асосии сиёсати дохилӣ ва хориҷии ҷумҳурӣ» дар ҳузури аъзоёни Маҷлиси миллӣ ва вакилони Маҷлиси намояндагон ирроа гардид. Бояд қайд кард, ки паём масъалаҳои гуногунро дар бар мегирифт ва ҳамаи ин масъалаҳо барои пешрафти давлат ва кишварамон муҳим буданд. Дуруст аст, ки ин паём масъалаҳои муҳими давлатӣ ва хусусии ҳар як фарди ҷомеаи имрӯзаро дар бар мегирифт. Аз ин рӯ, ҳар як фарди имрӯза метавонад барои худ ҷиҳатҳои заруриро интихоб карда, онро сармашқи кори касбии худ қарор диҳад.

Барои ман ҳамчун психолог масъалаи таълиму тарбияи насли наврас ва ҷавонон ниҳоят диққатҷалбкунанда буд. Зеро, фаъолияти Ҳукумати имрӯзаамон ба баланд бардоштани сифати рушди нерӯи инсонӣ нигаронида шуда, ба масъалаҳои илм, маориф, тандурустӣ, фарҳанг, муҳити зист ва шуғл нигаронида шудааст ва дар натиҷаи амалӣ гардидани чунин тадбирҳо Тоҷикистон дорои сатҳи баланди рушди инсонӣ гашта истодааст. Чи тавре дар паём қайд гардида буд «Дар даврони соҳибистиклолӣ мо бунёди маорифи миллӣ ва ворид гардидан ба фазои таҳсилоти байналмилалиро ҳадафи муҳимтарин ва самти афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат ва Ҳукумати мамлакат қарор додем. Зеро мо чунин мешуморем, ки бунёди миллат аз маориф оғоз меёбад ва ғамхорӣ нисбат ба маориф – сармоягузорӣ барои рушди нерӯи инсонӣ ва ояндаи ободи давлат ва Ватан мебошад».

Дар ҳақиқат мушоҳида мегардад, ки дар шароити кунунӣ баланд бардоштани сатҳи сифати таълим дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот вазифаи аввалиндараҷаи кормандони соҳаи илму маориф мебошад. Ҳарчанд ки дар ин самт натиҷаҳои муайян ба даст омадаанд, вале онҳо ханӯз

конеъкунанда нестанд. Барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия моро зарур аст, ки дар тамоми зинаҳои таҳсилот, бахусус, дар зинаи таҳсилоти касбӣ, на ба шумора, балки ба сифати он диққати ҷиддӣ дода, мутахассисони ҷавобгӯи талаботи замони муосирро тарбия намоем.

Вобаста ба ин, аз устодону омӯзгорон ва падару модарон талаб карда мешавад, ки диққати наврасон ва хонандагону донишҷӯёнро барои аз бар намудани донишҳои муосир ҷалб намоянд, ба сатҳи азхудкунии фанҳои дақиқ бештар тавачҷуҳ зоҳир кунанд, забонҳои хориҷӣ ва омӯзиши технологияҳои иттилоотиву коммуникатсиониро ба роҳ монанд ва ба касбомӯзии шогирдону фарзандон эътибори ҷиддӣ дода, онҳоро дар рӯҳияи донишомӯзиву меҳнатдӯстӣ тарбия намоянд. Дар баробари ин, мо масъулони соҳаро зарур аст, ки ҷиҳати ташкил намудани марказу маҳфилҳои техникҳои ҷавон дар заминаи муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ, ибтидоӣ, миёна ва олии касбӣ ва инкишоф додани марказҳои дастгирии хонандагони болаёқат тадбирҳо андешида шаванд.

Муҳимии ин масъала дар паём низ дарҷ гардид, ки «Бо вучуди он ки раванди таҳсил дар муассисаҳои таълимӣ ба низоми муайян даромадааст, зарур аст, ки барои боз ҳам баланд бардоштани сатҳи сифати таҳсилот, омода кардани кадрҳои баландихтисос, омӯхтани забони давлатӣ, таъриху фарҳанги бостонии халқи тоҷик, боло бурдани завқу рағбати хонандагон ба омӯзиши фанҳои риёзӣ, дақиқ, табиӣ, технологияҳои иттилоотӣ ва аз худ кардани забонҳои хориҷӣ, махсусан, забонҳои русиву англисӣ тавачҷуҳи аввалиндарача зоҳир карда шавад.

Бо ин мақсад, роҳбарони муассисаҳои таълимиро зарур аст, ки ба масъалаҳои баланд бардоштани сатҳи дониш ва касбияти омӯзгорон дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот, бахусус, омӯзгорони муассисаҳои таҳсилоти ибтидоиву миёнаи касбӣ, такмили ихтисосу бозомӯзӣ ва тарбияи

омӯзгорони ҷавони баландхтисос ва ба талаботи замона ҷавобгӯй дар хамаи зинаҳои таҳсилот эътибори аввалиндараҷа диҳанд».

Ҳамчун омӯзгор мо бояд дарк намоем, ки мақсадҳои дурахшоне, ки дар назди худ давлат ва Ҳукумати кишварамон гузоштааст, яъне «...аҳаммияти бузурги соҳаи саноат дар рушди минбаъдаи мамлакат, ҳалли масъалаҳои иҷтимоиву иқтисодӣ ва таъмин намудани иҷрои ҳадафҳои стратегии миллӣ, аз ҷумла раванди саноатикунони босуръати кишвар пешниҳод менамоем, ки солҳои 2022–2026, яъне то ҷашни 35-солагии истиқлолияти давлатии Тоҷикистон «Солҳои рушди саноат» эълон карда шаванд» аз ҷаъолияти омӯзгорон низ вобаста аст. Зеро, хамаи мутахассисоне, ки барои амалӣ намудани ин гуна нақша равона мегарданд, дастпарварони омӯзгорон мебошанд. Агар сифат ва самаранокии таълиму тарбия хуб набошад, шогирдон дониш, маҳорат ва малакаҳои заруриро дора нашаванд, онҳо наметавонанд, ки мутахассиси хуби соҳаи худ шаванду супоришҳои дар наздашон гузошташударо амалӣ намоянд. Муҳимии ин масъалаи роҳбарияти давлат дарк карда истода, дар паёми худ қайд карданд, ки «ба Вазорати маориф ва илм супориш дода мешавад, ки барои омода кардани омӯзгорони фанҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ бо забонҳои хориҷӣ дар донишгоҳҳои равияи омӯзгорӣ кушодани шӯъбаҳои алоҳидаро пешбинӣ намояд».

Дар баробари дастуру супоришҳо додан, барои ҳавасманд кардани кормандон дар паёми худ, Президенти кишварамон қайд карданд, ки «...аз 1-уми июли соли 2022 музди меҳнати кормандони мақомоти ҳокимият ва идоракунии давлатӣ, муассисаҳои маориф, фарҳанг, варзиш, тандурустӣ, муассисаҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳои соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ ва дигар ташкилоту муассисаҳои буҷетӣ, инчунин, стипендияи донишҷӯён ва дигар намудҳои стипендия 20 фоиз зиёд карда шавад».

Дар ҳақиқат, имрӯз мо омӯзгоронро лозим аст, ки аз беҳтарин усулҳои таълим ва тарбия истифода бурда, дар рушди кишвари худ саҳмгузор бошем. Мо омӯзгорон барои беҳтар кардани сифат ва самаранокии таълиму тарбияи насли наврас ва ҷавонон бояд аз усули каммаҳсули авторитарӣ ва либералии муоширати педагогӣ даст кашида, ба усули пурмаҳсули демократии муоширати педагогӣ рӯ биорем. Ин усули демократии муоширати педагогӣ талаб менамояд, ки дар асоси ба инобат гирифтани шавқу завқ ва мароми илмомӯзии шогирдон чараёни таълимро ба роҳ монда, тавассути муоширати руҳбаландкунанда, онҳоро бо дараҷаи баланди дониш, маҳорат ва малака мусалаҳ намоем. Дар бораи бартарии усули демократии таълим ва тарбияи насли наврас аз усулҳои авторитарию либералӣ бузургони мо суҳанрони карда буданд. Масалан, наздики 650 сол пеш Абдурахмони Ҷомӣ қайд карда буд, ки:

Дарси муаллим ар бувад, зам-замаи муҳаббате,

Ҷумъа ба мактаб оварад, тифли гурезпоро.

Дар ҳақиқат, наврасону ҷавонони моро зарур аст, ки ҷавобан ба ин ғамхориҳо тамоми саъю талоши хешро ба донишандӯзӣ, интиҳоби касбу хунарҳои муосир, ободиву пешрафти сарзамини аҷдодӣ, ҳимояи Ватан, рушди илму техника ва бунёдкорӣ равона созанд. Ҷавонон бояд дар ҳаёти сиёсӣ иҷтимоии Тоҷикистони азиз бо дасту дили гарм ва нерӯи бунёдгара на ширкат варзанд, амнияти давлат ва шарафу номуси ватандориро ҳимоя карда, худро аз ҳама хавфу хатарҳои номатлуби ҷаҳони муосир эмин нигоҳдоранд ва парчамбардори ин сарзамин, марзу бум ва кишвари муқаддасамон бошанд.

Мудири кафедраи психология, н.и.психол, дотсент

Амонов Н.Қ.